

Sygn. akt III PK 45/16

POSTANOWIENIE

Dnia 26 października 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Piotr Prusinowski

w sprawie z powództwa P. W.

przeciwko P. Sp. z o.o. w S.

o ryczałty za noclegi,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 26 października 2016 r.,

na skutek skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w S.

z dnia 15 października 2015 r., sygn. akt IV Pa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od pozwanego na rzecz powoda 900 zł (dziewięćset) tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w S. wyrokiem z dnia 19 grudnia 2014 r. zasądził od P. Spółki z o.o. w S. na rzecz powoda P. W. należność tytułem ryczałtów za noclegi. Sąd Okręgowy w S. wyrokiem z dnia 15 października 2015 r. oddalił apelację pracodawcy. Sądy zgodnie ustaliły, że pracownik w trakcie wykonywanych podróży spędzał noclegi w kabinie samochodu ciężarowego. Pozwany nie wypłacał mu ryczałtów za noclegi.

Rozstrzygnięcie Sądu drugiej instancji zaskarżył skarga kasacyjną pozwany. Wskazał na naruszenie przepisów prawa materialnego oraz przepisów postępowania (art. 328 § 2 k.p.c. i art. 233 § 1 k.p.c.).

Formułując wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powołał się na art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c. Wskazał na istotne zagadnienie prawne, polegające na potrzebie rozważania, czy istota ryczału jako świadczenia kompensacyjnego polega na tym, że świadczenie wypłacane w takiej formie z założenia oderwana jest od rzeczywiście poniesionych kosztów i nie pokrywa w całości wszystkich wydatków (bo są one nieudokumentowane). Pozwany po przeprowadzeniu analizy uzasadnienia uchwały Sądu Najwyższego z dnia 12 czerwca 2014 r., II PZP 1/14, doszedł do przekonania, że wypłata ryczału uzależniona jest od poniesienia kosztu przez kierowcę. W przeciwnym razie ryczałt jest nienależny.

Dodatkowo w ocenie pozwanego skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona wobec rażącego naruszenia przez Sąd drugiej instancji przepisów prawa materialnego i procesowego, jakie legły u podstaw zaskarżonego wyroku, co skutkowało niezgodnym z prawem oraz z poczuciem sprawiedliwości rozstrzygnięciem, które to uchybienia wpłynęły na wynik sprawy.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie zawiera argumentów uzasadniających jej przyjęcie do rozpoznania merytorycznego.

Biorąc pod uwagę funkcje stawiane skardze kasacyjnej, a przede wszystkim zdominowanie jej roli interesem publicznym, przejawiające się w przypadku przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. w dążeniu do wyjaśnienia nowych albo kontrowersyjnych instytucji prawnych, zrozumiałe staje się, że Sąd Najwyższy nie powinien przyjmować do rozpoznania skargi kasacyjnej poddającej pod rozwałę zagadnienie prawne, w sytuacji, gdy zostało ono w orzecznictwie wyczerpująco i jednolicie wyjaśnione. W takim przypadku zagadnienie prawne nie charakteryzuje się „istotnością”, czyli nie jest doniosłe dla praktyki stosowania prawa, jak również nie wpływa na rozwój określonych instytucji prawnych.

Mając w pamięci to wskazanie, trzeba stwierdzić, że szczegółowa, a nie wybiórcza, analiza uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 12 czerwca 2014 r., II PZP 1/14, OSNP 2014 nr 12, poz. 164, pozwala na sformułowanie następujących wniosków szczegółowych. Po pierwsze, pojęcia „odpowiednie miejsce do spania” i „bezpłatny nocleg” nie mogą być utożsamiane (zamiennie traktowane), a wręcz odwrotnie - użycie różnych sformułowań w przepisach prawa oznacza, że są to różne pojęcia. Po drugie, zasadniczo prawodawca odnosi pojęcie „noclegu” do usługi hotelarskiej (motelowej; pośrednio także do noclegu opłaconego w cenie karty okrętowej lub promowej), o czym świadczy nie tylko zwrot kosztów w wysokości stwierdzonej rachunkiem hotelowym (za usługi hotelarskie), ale także wysokość ustalonych limitów. Po trzecie, usługa hotelarska obejmuje szerszy zakres świadczeń niż tylko udostępnienie „miejsca do spania”, w szczególności możliwość skorzystania z toalety, prysznicza, przygotowania gorących napojów itp., a także (ewentualnie) zapewnienie wyżywienia, co powoduje obniżenie diety. Po czwarte, brak przedstawienia rachunku za usługi hotelarskie oznacza, że pracownik nie korzystał z hotelu (względ na racjonalnego prawodawcę, który to przewidział); wówczas zwrot kosztów noclegu zostaje ograniczony do 25% limitu stanowiącego ryczałt za koszty realnie ponoszone w czasie podróży, bez korzystania z usług hotelowych. Po piąte, istota „ryczałtu” jako świadczenia kompensacyjnego (w tym wypadku przeznaczonego na pokrycie kosztów noclegu) polega na tym, że świadczenie wypłacane w takiej formie z założenia jest oderwane od rzeczywistego poniesienia kosztów i nie pokrywa w całości wszystkich wydatków z określonego tytułu (bo nie są one udokumentowane); w zależności od okoliczności konkretnego przypadku kwota ryczałtu - która jako uśredniona i ujednolicona ustalona jest przez prawodawcę - pokryje więc pracownikowi koszty noclegowe w wymiarze mniejszym albo większym niż faktycznie przez niego poniesione. Oznacza to, że pracownika nie ma obowiązku przekonywać o poniesieniu jakichkolwiek kosztów, gdyż dieta przysługuje mu ryczałtowo, z racji niezapewnienia noclegu w warunkach hotelowych. (tak też między innymi wyroki Sądu Najwyższego z dnia 15 czerwca 2016 r., II PK 148/15, LEX nr 2075710; z dnia 15 czerwca 2016 r., II PK 148/15, LEX nr 2075710).

Suma tych rozważań jest stwierdzenie, że nie doszło do spełnienia się przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Niecelowe jest przyjmowanie do rozpoznania skargi kasacyjnej, gdy podnoszone zagadnienie zostało już w orzecznictwie jednolicie wyjaśnione. Zapatrywanie to sprawia, że zgłoszone podstawy naruszenia prawa materialnego nie są oczywiście uzasadnione. Wyrok Sądu drugiej instancji nawiązuje do utrwalonego i jednolitego orzecznictwa Sądu Najwyższego. Nie jest zatem tak, że sposób rozumienia przepisów zaprezentowany w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku jest oczywiście błędny.

Konkluzja ta dotyczy także zarzutów naruszenia przepisów postępowania. Kwestię podnoszoną w ramach art. 328 § 2 k.p.c. Sąd drugiej instancji wyjaśnił na stronie 11-12 uzasadnienia, a poza tym relacja zachodząca między wypłaconymi dietami a ryczałtami noclegowymi stanowi okoliczność faktyczną, przesądzoną przez Sąd, a w myśl art. 398³ § 3 k.p.c. nie mogącą stanowić podstawy skargi kasacyjnej. Identyczną uwagę należy zgłosić do zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy według art. 398¹³ § 2 k.p.c. jest związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia. Znaczy to tyle, że powołanie się na argumenty podważające ustalenia faktyczne nie mogą świadczyć o oczywistości skargi kasacyjnej w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Z powyższych względów orzeczono jak w sentencji. Kierując się regułą wyrażoną w art. 98 § 1 k.p.c., stosowaną w postępowaniu kasacyjnym z upoważnienia art. 398²¹ k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy zasądził od pozwanego na rzecz powoda zwrot kosztów procesu w wysokości wskazanej w § 12 ust. 4 pkt 2 w związku z § 11 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (jednolity tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 490 z późn zm.).

